

Міністерство розвитку
громад та територій України

**Нова редакція Закону України
«Про місцеве самоврядування в Україні»:
основні новели**

Чому нова редакція, а не внесення змін?

Основні недоліки чинного закону:

- застарів, не відповідає стану місцевого самоврядування, розвинутого завдяки реформі;
- не передбачає чіткого розмежування повноважень держави та місцевого самоврядування, а також розмежування повноважень між різними рівнями місцевого самоврядування;
- не ураховує ключові принципи місцевого самоврядування, закріплені у Європейській хартії (повсюдність, субсидіарність, автономія та гарантії ОМС тощо);
- суперечить чинному законодавству, оскільки беззмістовно дублює норми багатьох законів;
- не передбачає дієвих інструментів балансу інтересів держави та місцевого самоврядування;

Принципові (суттєві) зміни в структурі законопроекту:

- реалізуються ключові засади, на яких діє європейське місцеве самоврядування;
- чітко розмежовуються сфери компетенції держави та місцевого самоврядування та встановлюються правила наділення місцевого самоврядування повноваженнями держави;
- чітко розмежовуються повноваження кожного рівня місцевого самоврядування;
- розширюється автономія місцевого самоврядування, але при цьому чітко регламентується порядок забезпечення законності місцевого самоврядування

МЕТА ЗМІН

Приведення українського законодавства у відповідність до положень Європейської хартії місцевого самоврядування

Чітке розмежування та визначення повноважень ОМС різних рівнів

Чітке розмежування власних та делегованих повноважень, які делегуються МДА

Закріплення чіткого порядку та умов передачі державних повноважень місцевому самоврядуванню

Визначення порядку моніторингу за законністю актів ОМС з боку МДА та підстав їх оскарження (*відповідно до статті 119 Конституції України*)

ЗДІЙСНЕННЯ МС ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ : КЛЮЧОВІ НОВЕЛИ

ПРАВО УЧАСТІ У ЗАХОДАХ КОНСУЛЬТАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ ОТРИМУЮТЬ ОСОБИ:

- ❖ місце проживання яких зареєстровано на території ТГ;
- ❖ які мають нерухоме майно на території ТГ;
- ❖ які сплачують ПДФО, єдиний податок, плату за землю або податок на нерухомість на території ТГ

УЧАСТЬ У МІСЦЕВИХ ВИБОРАХ, РЕФЕРЕНДУМАХ:

- ❖ обмежується для окремих категорій осіб відповідно до Конституції України (за умовами: досягнення повноліття, наявності громадянства України тощо);
- ❖ здійснюється за місцем проживання (реєстрації) фізичної особи у порядку, встановленому Виборчим кодексом України, спеціальним законом.

ЗАКОНОПРОЕКТ БІЛЬШ ЧІТКО ВИЗНАЧАЄ УМОВИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ УЧАСТІ ЛЮДЕЙ У МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ (КОНСУЛЬТАЦІЙНІ ФОРМИ)

ЗДІЙСНЕННЯ МС ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ : ДІТИ ТА МОЛОДЬ (стаття 5)

ЗАКРІПЛЮЮТЬСЯ ПРАВА ДІТЕЙ:

- ❖ на участь у заходах безпосередньої демократії консультативного характеру;
- ❖ на висловлювання, незалежно від віку, щодо питань, які є предметом місцевого референдуму чи загальних зборів, і рада громади зобов'язана публічно розглянути цю думку та надати відповідь на неї

СТИМУЛЮВАННЯ МОЛОДІ

- ❖ закріплюються базові принципи стимулювання молоді відповідно до Переглянутої Європейської хартії про участь молодих людей у місцевому та регіональному житті

БАЗОВІ НОВЕЛИ: РОЗМЕЖОВАНО КОМПЕТЕНЦІЮ ДЕРЖАВИ ТА МС

ВИЗНАЧЕНО СФЕРИ, У ЯКИХ ОМС ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПРИЙМАТИ РІШЕННЯ :

- ✓ оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності;
- ✓ державної безпеки і захисту державного кордону України;
- ✓ ядерної та радіаційної безпеки;
- ✓ + ще 10 сфер (аудит, контроль, митна справа, оподаткування тощо)

КОМПЕТЕНЦІЯ ДЕРЖАВИ

ЗАКРІПЛЮЮТЬСЯ УМОВИ ПЕРЕДАЧІ ПОВНОВАЖЕНЬ ВІД ДЕРЖАВИ ОМС:

- ✓ виключно на підставі закону;
- ✓ наявність обґрунтування передачі повноважень за принципом субсидіарності;
- ✓ матеріально-фінансової забезпеченості делегованих повноважень;

ВИЗНАЧЕНО ЧІТКІ ГАРАНТІЇ ДЛЯ СТАБІЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ:

- ✓ ОМС може не виконувати делеговане повноваження, якщо порушено умови передачі;
- ✓ до прийняття рішення про передачу повноважень проводяться обов'язкові консультації з асоціаціями ОМС із всеукраїнським статусом

Забороняється: 1) наділення ОМС повноваженнями посеред поточного бюджетного періоду, **2)** зміна рішень про зміст та обсяги повноваження частіше, ніж раз на 3 роки

ЗДІЙСНЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЧЕРЕЗ ОМС

Закон визначає повний перелік власних повноважень ОМС базового рівня, які виконуються у обов'язковому порядку;

Важливо: Закріплене у відповідності до Європейської Хартії **право ОМС базового рівня** вирішувати **будь-які питання** місцевого значення, не віднесених законом до компетенції державних органів або ОМС інших рівнів

Повноваження районних та обласних рад визначаються **виключно** законами та розмежовуються між собою

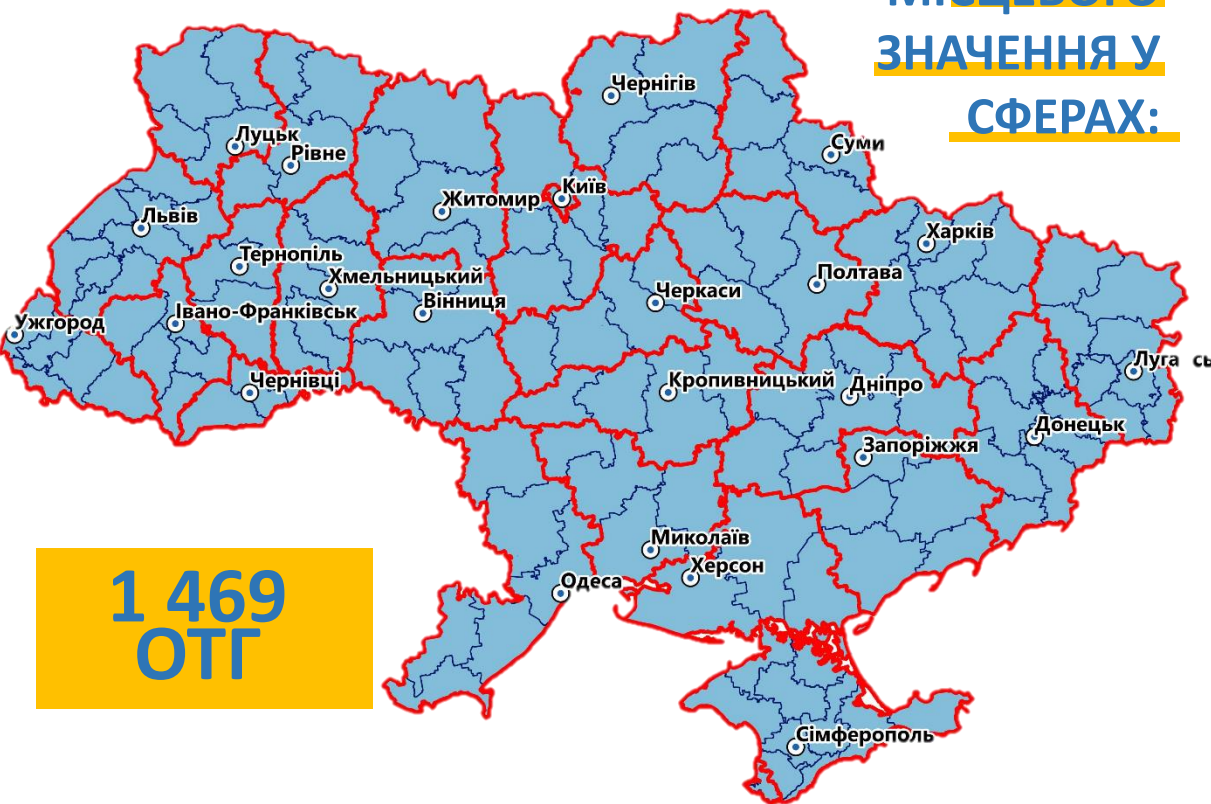
Делеговані повноваження пропонується визначати тільки у галузевих законах та запровадити Реєстр повноважень місцевого самоврядування;

Важливо: для реалізації цієї новели передбачається перехідний період строком до 01.01.2022 р.

ПОВНОВАЖЕННЯ ОМС БАЗОВОГО РІВНЯ (ст.34,35) (ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА)

ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ У СФЕРАХ:

- 1) управління та розпорядження комунальним майном територіальних громад та місцевими ресурсами;
- 2) соціально-економічного та культурного розвитку;
- 3) будівництва, утримання та розвитку інфраструктури;
- 4) забезпечення житлово-комунальних послуг та благоустрою території;
- 5) містобудування та архітектури;
- 6) підтримки освіти;
- 7) підтримки охорони здоров'я;
- 8) культури і мистецтва, охорони культурної спадщини, туризму та курортів;
- 9) підтримка розвитку та функціонування державної мови;
- 10) фізичної культури та спорту;
- 11) молодіжної політики;
- 12) сприяння соціальному захисту і соціальному забезпеченню населення;
- 13) цивільного захисту;
- 14) охорони навколишнього природного середовища;
- 15) регулювання земельних, водних, гірничих, лісових відносин;
- 16) встановлення ставок місцевих податків і зборів та пільг;
- 17) **інших**, в т. ч. не вилучених з компетенції МС та не переданих законом органам державної виконавчої влади чи ОМС районного або обласного рівня

ПОВНОВАЖЕННЯ РАЙОННИХ РАД (стаття 38) (СУБРЕГІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ)

Вирішення питань районного значення у сферах:

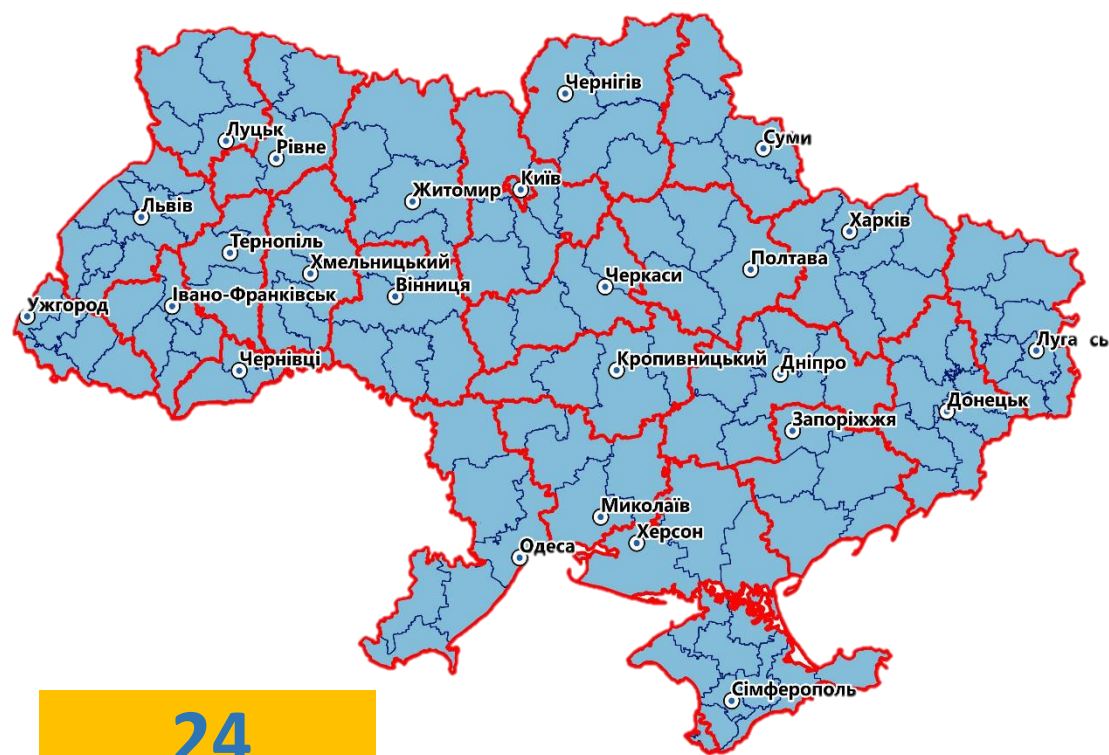
- 1) організація діяльності районної ради, утримання районної ради;
- 2) прийняття рішень щодо об'єктів спільної власності територіальних громад району;
- 3) затвердження програми соціально-економічного та культурного розвитку району, інших цільових програм на районному рівні;
- 4) затвердження рішення про районний бюджет;
- 5) прийняття рішень про передачу відповідній районній державній адміністрації повноважень щодо управління майном, яке належить до спільної власності територіальних громад району
- 6) інші питання районного значення, що встановлюються галузевим законодавством

ПОВНОВАЖЕННЯ ОБЛАСНИХ РАД (стаття 39) (РЕГІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ)

Вирішення питань регіонального значення у сферах:

- 1) організація діяльності обласної ради, утримання обласної ради;
 - 2) прийняття рішень щодо об'єктів спільної власності територіальних громад області;
 - 3) затвердження програми соціально-економічного та культурного розвитку області, інших цільових програм;
 - 4) затвердження регіональних стратегій розвитку;
 - 5) затвердження рішень про обласний бюджет;
 - 6) розроблення стратегічних і програмних документів культурного та туристичного розвитку регіону;
 - 7) затвердження містобудівної документації;
 - 8) утримання та розвиток інфраструктури;
 - 9) прийняття рішень про передачу відповідній ОДА повноважень щодо управління майном, що у спільній власності ТГ області;
- інші питання регіонального значення, що встановлюються галузевим законодавством:**
- 10) охорона навколишнього природного середовища;
 - 11) регулювання земельних, водних, гірничих, лісових відносин;
 - 12) підтримка освіти, зокрема професійної освіти;
 - 13) підтримка охорони здоров'я, зокрема; охорони здоров'я третинного рівня, спеціалізовані заклади;
 - 14) соціальний захист населення, зокрема: будинки-інтернати, дитячі будинки, навчально-реабілітаційні центри;
 - 15) фізична культура та спорт; культура та мистецтво; молодіжна політика;
 - 16) цивільний захист

**24
ОБЛАСТІ**

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ОМС

Розширюється організаційна автономія ОМС: рада самостійно визначає свою структуру, штатну чисельність працівників та умови оплати - держава не може втручатися у цю компетенцію.

При цьому: рада утворює виконавчі органи. Виконком, як колегіальний орган не утворюється, а діяльність виконавчих органів координує голова громади (ст. 26)

Визначено обов'язковість розмежування повноважень ради громади, як представницького органу та її виконавчих органів (рада не може приймати на себе виконавські функції та підміняти утворені нею виконавчі органи)

Визначено, що реалізація делегованих державою повноважень здійснюється через виконавчі органи ради

ГОЛОВА ГРОМАДИ

Голова громади визначений як головна посадова особа ради громади та наділений специфічними управлінськими функціями з координації діяльності усіх виконавчих органів місцевого самоврядування

Підсилено виконавські функції голови громади: визначає заступників, затверджує керівників виконавчих органів

Передбачено можливість дострокового припинення повноважень голови громади за рішенням **2/3** від складу ради громади (спеціальна процедура припинення повноважень). Обов'язковий наслідок припинення повноважень голови громади у такому випадку – **одночасне** припинення повноважень ради громади. До обрання голови громади виконання обов'язків здійснює керуючий справами

Розмежовано повноваження секретаря ради та заступників голови громади, які вони виконують на період відсутності голови

Передбачено запобіжник із забезпечення діяльності виконавчих органів у разі одночасної неможливості виконання повноважень головою та його заступниками

КЛЮЧОВІ ПОСАДИ ОСОБИ ОМС

ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

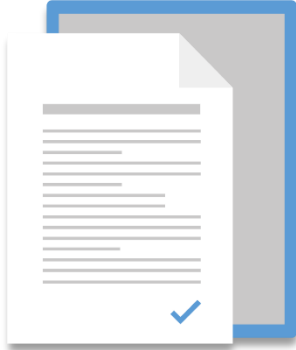
Голова громади (ст.25)	<i>обирає територіальна громада</i>
секретар ради громади (ст.42)	<i>обирає рада громади з числа депутатів за пропозицією голови громади на строк її повноважень</i>
перший заступник та заступники голови громади	<i>призначає голова громади на строк його повноважень</i>
«керуючий справами громади» (аналог держсекретаря, новела)	<i>призначає голова громади за результатами конкурсу</i>
староста	<i>затверджується радою за поданням голови громади на строк її повноважень</i>

РАЙОННА/ОБЛАСНА РАДА

голова районної ради,	<i>обирає</i>
голова обласної ради	<i>районна/обласна рада з числа депутатів на строк її повноважень</i>
заступник голови районної ради, перший заступник та заступники голови обласної ради	

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ

З УРАХУВАННЯМ ПРОЕКТУ ЗАКОНУ № 4298 (про МДА)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ НА ПРЕДМЕТ ЗАКОННОСТІ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ЩОДО:

нормативно-правових актів ОМС, структурних підрозділів МДА у частині виконання ними окремих делегованих повноважень МС

індивідуальних актів, які приймаються ОМС щодо відчуження майна без застосування публічних конкурсних процедур

актів, які містять ознаки прийняття рішень ОМС поза межами їхньої компетенції

актів, які стосуються конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина, та містять ознаки будь-якої дискримінації

ЗАХОДИ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ

консультаційна підтримка для ОМС щодо застосування законодавства

вимога щодо усунення порушень до органу місцевого самоврядування

у разі відмови ОМС усунути порушення, здійснюється звернення до суду з позовом про визнання акту незаконним та його скасування

ОРГАНИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ

Визначений Урядом ЦОВВ – узагальнення практики порушення законодавства з боку ОМС, здійснення заходів щодо моніторингу та усунення порушень в рішеннях обласних рад. Підготовка пропозицій щодо удосконалення законодавства

ОДА (через окремий структурний підрозділ) – заходи щодо моніторингу та консультації районних рад, усунення порушень районними радами

РДА (через окремий структурний підрозділ) – заходи щодо моніторингу та консультації щодо сільських, селищних, міських рад, їх виконавчих органів, заходи щодо усунення порушень цими органами